

quals es puntualitzaven ben expressament els pactes relatius a la consolidació dels ensenyaments, que Déu sap de quina forma devien donar se fins aleshores. Heus ací aquest apartat del pacte, que cal recordar amb el propi lèxic de l'hora, per copsar integralment tota la sentimentalitat, i tot el transcendent contingut de les paraules:

«Mes que hajan a fer en dit monastir una aula, y locs suficients per a legir, y mostrar als estudiants, y xics de la present vila, y terme de Olot, y de altres parts ni vinguen. Mes que hajan a fer una cambra apartada per a dormir lo mestre que legirà de Gramàtica, y altres arts; si no serà lo mestre de lur ordre... Mes que si serà cas que la present Vila elegesca algun frare de dit monastir per a tenir lo estudi de la present Vila, y terme de Olot, y terme de Olot, qui seran elegits y nomenats per pobres per los Cònsols y Consell, y que se haja accontentar del salari que la Vila te acostumat de donar, ço es de vuit lliures per any, y de pendre los salaris acostumats dels estudiants, ço es de las baseroles y sams un sou per mes, y quan sabran los sams fins que aprengan de gramàtica un real per mes, y de Gramàtica tres sous per mes, y si lo dit frare serà sufficient de amostrar de escriurer, y de comptes, que exhigesca dos reals per mes».

Heus ací, doncs, de quina manera pervinueren aquestes mateixes parets de l'actual Institut, gairebé quatrecent anys enrera, a ésser testimonis constants i fidels de les primiceres formacions culturals casolanes: llegir i escriure; beceroles i sams; gramàtica i comptes; tota una il·lustració rudimentària i apropiada a l'època; una gama humil de coneixements essencials, indispensables i concordants amb les modestes pretensions dels cònsols i consellers de la vila.

I així mateix, una executòria paradoxal per l'història de l'Institut de Segona Ensenyança de la ciutat d'Olot.

Naturalment que d'aquells temps als temps actuals, l'història íntegra de les parets seria tota

una epopeia; ni sempre amb el ressó de la veu dels escolars, sil·labejant de cara als cartells o cantant les taules de multiplicar, ni constantment amb els murmulls llatins de les oracions i pregaries conventuals; sinó, fins massa freqüentment, amb els espetecs i les flames de l'incendi, i l'ensangonament de les lluites acarniçades entre germaus.

No ens cal sinó recordar la tràgica relació d'unes ferotges escenes de guerra, on la brutallitat dels fets converteix en repugnants uns fulls d'història: ara, en 1695, en temps d'en Juigné i dels seus, amb un total de 251 morts, entre altres el mateix brigadier francès, i passat de vuit cents presoners; adés, cent onze anys enrera, entre facciosos i liberals, gairebé entre germans, amb l'escena escandalosa del pare, esmolant l'eina i menaçant el fill, al qual volia degollar, i el fill increpant el pare, perquè sortís de la pilastra claustral on emparava el cos, i amb fam d'aprofitar l'escopetada que li tenia promesa i estava a punt d'engegar; i això mentre l'incendi s'enfila, per reduir i exterminar els pobres que esgoten la munició i la pólvora, des de dalt del campanar; butxins els uns i butxins els altres...

Oh!... amics meus, vosaltres que sereu els ciutadans de demà, i vosaltres, fills meus, també, que ací veniu a rebre el do de l'ensenyança, únic do que pugui salvar la humanitat de tanta i tanta follia... Passem; passem de llarg aquestes horribles pàgines de l'executòria d'aquestes centenàries parets, altrament venerables, i que no hi tenen cap culpa en ço que només ha pervingut per la niciesa i l'estupidesa dels homes; oblidem la ignomínia i la profanació, per copsar només tota l'efusió integral d'aquesta hora benèida, en la qual els murs són novament l'empar de la lliçó del mestre i de la gràcia de l'adolescent que cerca ací uns horitzons magnífics i amples, de cultura i d'humanisme, de nova vida i de civilitat.

DR. JOAQUIM DANÉS I TORRAS

El nostre teatre

Es manifesta en tots els ordres de la vida interna de Catalunya una gran activitat per a plasmar de manera categòrica i que no deixi lloc a dubtes tota la força de la nostra personalitat. Aquestes activitats simplement esguardant la vida catalana es posen de manifest i seria llarga tasca voler prestar-los-hi tota l'atenció que requereixen pel que avui ens limitarem solament a una part importantíssima d'aquest redreçament patriòtic; ens referirem als esfor-

ços que es porten a cap per a resorgir el nostre teatre de la decadència en que avui desgraciadament es troba.

El teatre ha estat sempre un factor importantíssim en el desenvolupament cultural dels pobles i una de les manifestacions que palesa més evidentment les característiques pròpies dels mateixos.

Catalunya, poble que ha demostrat mantes vegades ésser posseïdor d'una fesonomia propia